

A

Pedagógiai Programja
Helyi Tantervek – II.

Népművészet/Népi
textilműves műhelygyakorlat

TARTALOMJEGYZÉK

A textil műhelygyakorlat célja	3
A műhelygyakorlat feladata	3
Alapfok 4. évfolyam	3
Fejlesztési feladatok.....	3
Tananyag	3
Feladatcsoportok	3
A fonatok.....	4
A szövés munkafolyamata	4
Követelmény	4
5. évfolyam.....	4
Fejlesztési feladatok.....	4
Tananyag	5
Szövés	5
Varrási technikák.....	5
Kreatív kísérletek az anyaggal	5
Feladatcsoportok	5
Alapismeretek	5
Munkafolyamat.....	5
Követelmény	5
6. évfolyam.....	6
Fejlesztési feladatok.....	6
Tananyag	6
Feladatcsoportok	6
Alapismeretek	7
Munkafolyamat.....	7
Kreatív kísérletek az anyaggal	7
Hímzés gyakorlat.....	7
Követelmény	7
A művészeti alapvizsga követelményei	8
A vizsga részei	8
A vizsga gyakorlati vizsgarészekből áll.	8
A vizsga tartalma.....	8
A textilműves műhelygyakorlat vizsga két részből tevődik össze:	8
A vizsga értékelése	8
A népi textiles műhely kötelező (minimális) taneszközei:	9

NÉPI TEXTILMŰVES (SZÖVÉS, NEMEZKÉSZÍTÉS, HÍMZÉS) MŰHELYGYAKORLAT

A textil műhelygyakorlat célja

Megismertetni a hagyományos kelmék azon elméleti és gyakorlati tudnivalóit, melyek képessé teszik a tanulókat a hagyományokra alapozott önálló tárgyalásra, környezetalkításra a tervezéstől a kivitelezésig. Célja továbbá a manuális képességek fejlesztése, az értékteremtésre, –megőrzésre nevelés, az esztétikai és a konstruktív érzékenység, a textil műhelymunka iránti nyitottság kialakítása.

A műhelygyakorlat feladata

irányított tárgyelemzéseken, tervezési és alkotói folyamatokon keresztül a harmonikus környezet-, viselet- és tárgykultúra iránti igény kialakítása, az esztétikai érzék és ítélőképesség mélyítése, árnyaltabbá tétele. Feladata továbbá a vizuális alkotó gyakorlattal párhuzamosan olyan alapozó és speciális ismeretek, készségek biztosítása, melyek lehetővé teszik a fenti célok megvalósulását. Feladata megismertetni a tanulót a textil történetével, sajátos kifejező eszközeivel, esztétikai törvényszerűségeivel. A textil felhasználási területeivel, a tárgyformálás hagyományos és új anyagaival, az anyagok tulajdonságaival, az alkalmazott eszközök típusaival, működésével. Feladata továbbá a művészeti területekhez kapcsolódó élményszerű ismeret- és tapasztalatszerzés biztosítása, az önművelés és önkifejezés képességének fejlesztése.

Alapfok 4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az életkornak megfelelő gyakorlati ismeretek megismerése, a manuális készségek fejlesztése.
- A kivitelezés fázisainak megismerése, megfelelő alkalmazása.
- A legalapvetőbb munka- és balesetvédelmi szabályok megismerése, betartása.

Tananyag

- A szövés legegyszerűbb technikáinak és eszközeinek megismerése, használata.
- A szövés alapanyagainak megismerése, helyes alkalmazása.
- A szövött textilek mintázásának helyes alkalmazása.
- Munka- és balesetvédelmi szabályok.

Feladatcsoportok

- A textiles / szövő-, nemez-, hímző műhely berendezése.
- Az eszközök helyes használata.
- Alapismeretek
- Textiles alapanyagok megismerése, csoportosítása, sajátosságai megismerése tapasztalati úton.
- Különböző textiles technikák megismerése, kipróbálása, együttes alkalmazása.
- A varrás alapjai
- A varrás jelentősége, sajátosságai
- A varrás alapvető eszközei, technikája
- Egyszerű alapöltések
- A tervezés és a szabás alaplépései

A fonatok

- Fonásra alkalmas anyagok
- Egyszerű fonástechnikák
- Fonások különböző anyagokkal, páros és páratlan ágszámmal. Lapos és gömbölyű fonások
- Fonás egyszerű eszközökkel
- A fonatok felhasználása
- Nemezkesztés gyakorlat
- A megmunkálás, tárgyalakítás alapvető lépései
- Egyszerű nemezkesztési és díszítési technikák
- Egyszerű nemeztárgyak készítése: térbeli formák (labda, zsinór, ékszerek, játékok)

A szövés munkafolyamata

- A kivitelezés munkafolyamatainak helyes alkalmazása:
 - Fonalelőkészítés.
 - Felvetés.
 - Szövés, mintázás.
 - Befejezési műveletek.
- A hímzés munkafolyamata
- A kivitelezés munkafolyamatainak helyes alkalmazása:
- Mintagyűjtés, a minta elhelyezése a textilre
- Alapanyagválasztás a felhasznált mintakincs és az elkészítendő tárgy függvényében
- Öltéstechnikák gyakorlása (láncöltés, laposöltés, száröltés, keresztszem, aszúrok)
- Befejezési műveletek

Követelmény

A tanuló ismerje:

- A szövés, nemezelés, hímzés alapanyagait, megkülönböztetésük módját. (tapintás, szaglás, égetés)
- A szövés, nemezelés, hímzés alapvető eszközeit és használatukat.
- A műhely berendezését és rendjét.

A tanuló legyen képes:

- A megszerzett ismeretek alkalmazására.
- A megismert eszközök és szerszámok rendeltetésszerű használatára.
- Az alapanyag és technika kiválasztására.
- A munka és balesetvédelmi szabályok betartására.

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az életkornak megfelelő gyakorlati ismeretek megismerése, a manuális készségek fejlesztése.
- A kivitelezés fázisainak megismerése, megfelelő alkalmazása.
- A legalapvetőbb munka- és balesetvédelmi szabályok megismerése, betartása.

Tananyag

Szövés

- A szövés bonyolultabb technikáinak és eszközeinek megismerése, használata.
- A szövés alapanyagainak megismerése, helyes alkalmazása.
- A bonyolultabb szövőeszközzel előállítható szövött textilek mintázásának helyes alkalmazása.
- Munka- és balesetvédelmi szabályok.

Varrási technikák

- A varrás sajátosságai az alapanyag–funkció viszonylatában
- A varrást előkészítő műveletek
- Tervezési feladatok
- A textil és a bőr varrásának azonosságai és különbségei
- A tanult technikák alkalmazása egyszerű, varrott használati tárgyakon
- Nemezkészítés gyakorlat
- Nemezlabda készítése hagyományos írott tojás motívumainak felhasználásával
- Egyszerűbb formára készülő nemeztárgyak, kisebb nemeztok, -tarsoly, -papucs
- A megismert technikák alkalmazása az alkotás során

Kreatív kísérletek az anyaggal

- A felületminőségek változtatása. Kompozíciós lehetőségek
- Színvariációk. A színek hangulati hatása
- Anyagtársítás létrehozása. (bőr, nemez, szőtt) Értékelés és kiállítás rendezés

Feladatcsoportok

- A szövőműhely berendezése, a szövőeszközök elemeinek megismerése.
- Az eddig megismert eszközök helyes használata.

Alapismeretek

Textiles alapanyagok rendszerezése sajátosságaik alapján.

Különböző textiles technikák megismerése, kipróbálása, együttes alkalmazása.

Munkafolyamat

A bonyolultabb szövőeszközzel történő kivitelezés munkafolyamatainak helyes alkalmazása:

- Fonal előkészítés
- Felvetés
- Szövés, mintázás
- Befejezési műveletek

Követelmény

A tanuló ismerje:

- tárgyalás szerepét, a tárgyak funkcióját,
- a tárgyalás munkafázisait a tervezéstől a kivitelezésig,
- a textil újabb felhasználási területeit,

- az anyag- és formaalakítás módjait, az összeállítás egyes lehetőségeit,
- a nemezkesztés alaptechnikáit,
- a szövés alaptechnikáit,
- a hímzés alaptechnikáit
- a forma és a díszítmény összhangját,
- egyes díszítőtechnikák alkalmazási lehetőségeit,
- az iparművészet és népművészet kiemelkedő példáit a textil területén,
- a tanult tárgyalakotási folyamatok legfontosabb munkavédelmi tudnivalóit.

Legyen képes:

- a megszerzett ismeretek alkalmazására,
- textil-megmunkálási, –alakítási műveletekre,
- életkorának megfelelő szinten az anyag, eszköz és technikai módszerek megválasztására,
- a textilműves alapismeretek gyakorlati alkalmazására,
- a tárgyakban lévő esztétikum felfedezésére,
- gondolatainak tárgyasult formában való megvalósítására,
- az önálló tárgyalakotásra,
- a munkavédelmi előírások betartására.

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az életkornak megfelelő gyakorlati ismeretek megismerése, a manuális készségek fejlesztése.
- A vízszintes szövés-síkú, kétnyüstös szövőszéken való kivitelezés fázisainak megismerése, megfelelő alkalmazása.
- Munka- és balesetvédelmi szabályok megismerése, betartása.

Tananyag

- A vízszintes szövés-síkú, kétnyüstös szövőszéken megismerése, használata.
- A természetes és mesterséges textil-szálasanyagok helyes alkalmazása.
- A vízszintes szövés-síkú, kétnyüstös szövőszéken előállítható szövött textilek kivitelezésének és mintázásának megismerése, helyes alkalmazása.
- A magyar textiles hagyományok hétköznapi és ünnepi, reprezentatív tárgyainak megismerése, újraalkotása.
- Munka- és balesetvédelmi szabályok.

Feladatcsoportok

- A szövőműhely berendezése, az eddig megismert szövőeszközök és elemeinek megismerése, beállítási szabályai, megoldásai.
- Az eddig megismert eszközök helyes használata.

Alapismeretek

Természetes és mesterséges textil-szálasanyagok rendszerezése, megismerése, csoportosítása sajátosságai alapján.

Különböző textiles technikák együttes alkalmazása.

Munkafolyamat

- A vízszintes szövés-síkú, kétnyüstös szövőszéken történő kivitelezés munkafolyamatainak helyes alkalmazása:
 - Fonalelőkészítés
 - Felvetés
 - Szövés, mintázás
- Befejezési műveletek
- Nemezkészítés gyakorlat
- A gyapjú és a nemez festése természetes anyagokkal
- Festett gyapjú alkalmazása tárgyalakítás során
- Díszítmények a nemeztárgyakon (előnemezből kivágott minták alkalmazása nemezpárnán és -tarsolyon)
- Az eddig megismert nemezkészítési eljárások alkalmazása csoportmunkában. Egy népmese hatására hagyományos mintaelemekből tervezett kisméretű nemeztakaró közös elkészítése

Kreatív kísérletek az anyaggal

- Felületminőségek. Újszerű esztétikai minőségek
- Színvariációk. Színek, érzelmek, hangulatok
- Anyagtársítás létrehozása. Egymással össze nem illő, vagy egymás hatását erősítő anyagokból tárgy, tárgycsoport készítése. Talált tárgyak beépítése a kompozícióba

Hímzés gyakorlat

- Zsákok, tarsolyok, viseleti darabok viselet kiegészítők tervezése, megvalósítása különféle minőségű alapanyagok, hímzőfonalak felhasználásával.
- A felhasznált mintakincs, a tervezett funkció és az alapanyagok összefüggései
- Alap öltéstechnikák begyakorlása (azsúr, subrika, kereszt szem, laposöltés, láncöltés, száröltés)

Követelmény

A tanuló ismerje:

- Természetes és mesterséges textil-szálasanyagokat és megkülönböztetésük módját. (tapintás, szaglás, égetés)
- A szövés minden eddig megismert, egyszerű és bonyolultabb eszközeit és használatukat.
- A műhely berendezését és rendjét.

A tanuló legyen képes:

- A megszerzett ismeretek alkalmazására.
- A megismert eszközök és szerszámok rendeltetésszerű használatára.
- Az alapanyag és technika kiválasztására.
- A munka és balesetvédelmi szabályok betartására.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészekből áll.

- A gyakorlati vizsga tantárgyai és időtartama
- Textil műhelygyakorlat
 - tervezés 40 perc
 - tárgykészítés 140 perc

A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, tárgykalkoló, képessége. A terv tükrözze a tanuló funkcionális, gondolati tartalomnak megfelelő formatervező, környezetalkotó képességét, a textilművesség és a bőrművesség alanyanyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett ismereteit.

A megvalósított tárgy mutassa be a tanuló textilművességben való technikai jártasságát, tudását.

A textilműves műhelygyakorlat vizsga két részből tevődik össze:

1. Tervezési dokumentációval együtt benyújtott kész tárgy, tárgycsoport a textilművesség műfajából.
 - A benyújtott vizsgamunka – tanári irányítással megvalósított – tervezési munka alapján, szabadon választott műveletekkel, díszítési és összeállítási technikákkal létrehozott alkotás, amely lehet:
 - használati tárgy,
 - öltözet-kiegészítő,
 - játék,
 - lakáskultúra elem,
 - tértexil.
 - A vizsgamunkát az alapfok utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti alapvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.
2. Az alapvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan tervezett és elkészített textilműves tárgy.
 - A textilműves vizsgatárgy az intézmény által meghatározott funkcióra alkalmas, a tanuló által készített tervvázlat alapján, szabadon választott technikával létrehozott alkotás, amely lehet:
 - Nemezzjáték, -báb, -ékszer, -tok,
 - Szőtt lakástextil, viseleti-, viselet kiegészítő darab
 - Hímzett lakástextil, viseleti-, viselet kiegészítő darab
 - Textilbáb
 - Ékszer

A vizsga értékelése

- tárgytervező képesség,
- formaalakító készség,
- kísérletező kedv és kreativitás megléte
- kifejezőkészség,
- anyag- és eszközhasználat,
- textilműves alapismeretek,
- műfaji sajátosságok megfelelő alkalmazása,
- az elkészült alkotás összhangja.

A népi textiles műhely kötelező (minimális) taneszközei:

- Munkaasztalok, székek
- Tároló szekrények, polcok
- Szemléltetésre szolgáló technikai eszközök
- Szemléltető anyagok (képek, könyvek)
- Hímzés mintagyűjtemények
- Madzagszövők, karmantyúk
- Szövőszékek, szövő keretek
- Nemezelő asztal
- Kerámia- vagy fémtálak
- Tervezőasztal
- Rajzeszközök
- Szárító eszközök
- Kéziszerszámok: textil- és bőrvarró tűk, ollók
- Vizes blokk
- Munkabiztonsági berendezések
- Környezetvédelmi berendezések